

Nietypowa grzybica skóry gładkiej wywołana przez *Paecilomyces lilacinus* – opis przypadku

Atypical dermatophytosis of glabrous skin caused by *Paecilomyces lilacinus* – case report

Leszek Kalbarczyk, Jan Ławrynowicz

Poradnia Dermatologiczna SZPZLO w Warszawie
Kierownik Poradni: dr n. med. Magdalena Ciupińska

Przeł Dermatol 2010, 97, 29–32

SŁOWA KLUCZOWE:

grzybica skóry gładkiej, *paecilomikoza*, *Paecilomyces lilacinus*.

KEY WORDS:

tinea cutis glabrae, paecilomycosis, *Paecilomyces lilacinus*.

ADRES DO KORESPONDENCJI:

Leszek Kalbarczyk
Poradnia Dermatologiczna
SZPZLO
ul. Leszno 17
00-191 Warszawa

STRESZCZENIE

Wprowadzenie. Grzybica skóry gładkiej jest klasyczną postacią zakażenia dermatofitowego, jednak w rzadkich przypadkach zdarzają się infekcje grzybami geofilnymi stale przebywającymi w glebie. Zmiany skórne u tych pacjentów mogą różnić się morfologicznie od zmian w przypadku klasycznej grzybicy, a rozpoznanie może sprawiać trudności.

Cel pracy. Przedstawienie przypadku nietypowej grzybicy skóry gładkiej wywołanej przez *Paecilomyces lilacinus*, w którym prawidłowe rozpoznanie ustalono po kilkumiesięcznej diagnostyce.

Opis przypadku. Pacjentka, lat 59, zgłosiła się do Poradni z powodu zmiany rumieniowo-żółtaczającej na przedramieniu utrzymującej się od 6 miesięcy. W wykonanym wcześniej (w innym ośrodku) badaniu mikologicznym nie potwierdzono rozpoznania grzybicy i chorą z rozpoznaniem infekcji bakteryjnej leczono, bez uzyskania poprawy, ogólnie cefaleksyną i miejscowo kwasem fusydowym. Wyniki przeprowadzonych badań mikologicznych (bezpośrednie i mikrohodowla) pozwoliły na ustalenie rozpoznania grzybicy skóry gładkiej wywołanej *P. lilacinus*. Po zastosowaniu terbinafiny w dawce 250 mg przez 2 miesiące oraz miejscowych preparatów przeciwgrzybiczych uzyskano poprawę stanu skóry.

Wnioski. W przedstawianym przypadku prawidłowe rozpoznanie *paecilomikozy* ustalono dzięki zastosowaniu techniki mikrohodowli, która powinna być metodą weryfikacyjną w trudnych diagnostycznie przypadkach grzybicy skóry.

ABSTRACT

Introduction. Tinea cutis glabrae is a classical dermatophytic infection; however, rare cases of this disease are caused by fungi which inhabit the soil. Clinical changes in such cases are usually different and the diagnosis may be difficult.

Objective. Presentation of a case of atypical tinea cutis glabrae caused by *Paecilomyces lilacinus* – a mould living in soil and rotten wood.

Case report. A 59-year-old woman was referred to us with erythematous and desquamative plaque of 6 months duration located on the forearm. Previous mycological examination (in a different

dermatological centre) was negative and the patient was unsuccessfully treated with antibiotics for bacterial infection. The diagnosis of paecilomycosis was made after repeated mycological examinations with the microculture method.

Conclusions. We recommend fungal microculture as a method for verification in the diagnosis of atypical cases of tinea cutis glabrae.

WPROWADZENIE

Grzybica skóry gładkiej jest zwykle konsekwencją zakażenia dermatofitami z rodzaju: *Trichophyton*, *Microsporum* i *Epidermophyton*, których źródłami są ogniska chorobowe u ludzi lub zwierząt. Wykwity w postaci ognisk rumieniowo-złuszczających z tzw. aktywnym brzegiem (nasilony stan zapalny z obecnością grudek, krost i pęcherzyków na obwodzie) zazwyczaj umiejscawiają się w okolicach odsłoniętych (twarz, szyja, kark, przedramiona, ręce). Zmiany mają tendencję do nieregularnego szerzenia obwodowego i czasami ustępowania w części środkowej, co nadaje ogniskom kształt obrączkowaty. W rzadszych przypadkach zdarzają się infekcje grzybami geofilnymi, stale przebywającymi w glebie [1].

CEL PRACY

Przedstawienie przypadku grzybicy skóry gładkiej wywołanej przez *Paecilomyces lilacinus* – grzyb pleśniowy bytujący w glebie i próchnie.

OPIS PRZYPADKU

Kobieta, lat 59, zgłosiła się do przychodni dermatologicznej w grudniu 2008 roku z powodu pojedyn-

Rycina 1. Paecilomikoza przed leczeniem – zmiany na przedramieniu

Figure 1. Paecilomycosis before treatment – skin lesions on the forearm

czej zmiany rumieniowej, pokrytej uwarstwioną łuską, zlokalizowanej na przedramieniu, trwającej od około 6 miesięcy (ryc. 1.). Chora odczuwała okresowy świąd skóry. Nie zgłaszała urazu lub skaleczenia tej okolicy. W wywiadzie nie stwierdzono obciążeń internistycznych. Pacjentka nie podróżowała w okresie poprzedzającym pojawienie się zmiany.

W wykonanym badaniu mikologicznym bezpośrednim nie zaobserwowano elementów grzyba. Zarówno badanie bakteriologiczne, jak i próba tuberkulinowa były ujemne.

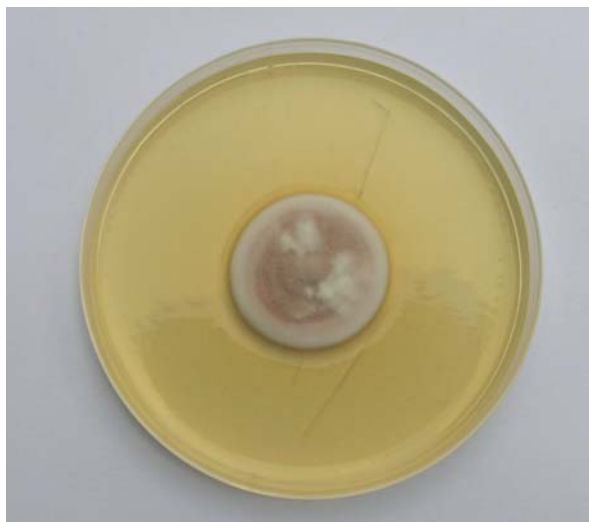
Ze względu na nieustalone rozpoznanie, na początku 2009 roku kobietę hospitalizowano na Oddziale Dermatologicznym Międzyleskiego Szpitala Specjalistycznego w Warszawie z podejrzeniem bakteryjnego zakażenia skóry. Do leczenia włączono cefaleksynę i kwas fusydowy, nie uzyskując poprawy. W badaniu histopatologicznym obecny był niecharakterystyczny stan zapalny skóry, a w barwieniu swoistym nie stwierdzono elementów grzyba. W badaniu mikologicznym z hodowli uzyskano wzrost koloni *Aspergillus fumigatus*.

Ponieważ nie wykonywano badania bezpośredniego, a hodowlę przeprowadzono poza szpitalem i uzyskany wynik mógł być spowodowany kontaminacją, zdecydowano o powtórzeniu badania, które wykonano w kwietniu 2009 roku w ośrodku autorów. Wyniki badania bezpośredniego i posiew na podłożu Sabourauda były dodatnie, a w mikrohodowli uzyskano wzrost koloni *P. lilacinus* (ryc. 2., 3.).

Pacjentkę leczono terbinafiną w dawce 250 mg/dobę przez 8 tygodni oraz miejscowo preparatami zawierającymi walerianian diflukortolonu i azotan izokonazolu (Travocort) oraz pigmentum Castellaniego przez 2 tygodnie. W wyniku zastosowanej terapii uzyskano poprawę zmian skórnych (ryc. 4.).

OMÓWIENIE

Autorzy niniejszej publikacji przedstawiają rzadki przypadek grzybicy skóry gładkiej wywołanej przez *P. lilacinus* – grzyb geofilny, który został zidentyfikowany u pacjentki na podstawie charakterystycznego obrazu kolonii i badania mikroskopowe-

Rycina 2. Charakterystyczny wygląd mikrohodowli *P. lilacinus* – kremowa struktura w kolorach od białego do jasnoróżowego
Figure 2. Characteristic feature of *P. lilacinus* microculture – velvet texture and white to white-pink color

go z mikrohodowli. Grzyb ten należy do typu *Ascomycota*, bytuje w glebie i próchnie oraz występuje w laboratoriach i zakładach produkujących żywność [2]. Opisywano również obecność grzybów z rodzaju *Paecilomyces* w procesach korozji metali i stopów (*P. variotii*), a także na zawilgoconych ścianach, sufitych i podłogach [3]. W prezentowanym przypadku nie wykryto źródła zakażenia.

Ten rodzaj grzyba (opisany przez Bainiera już w 1907 roku) zwykle nie jest patogenny, jednak czasami zakażenie prowadzi do zachorowania ludzi i zwierząt [2, 4]. Do aktywnego zakażenia, opisywanego jako *Paecilomycosis*, dochodzi istotnie statystycznie częściej w grupie pacjentów z obniżoną odpornością (infekcja oportunistyczna), zwłaszcza u biorców szpiku kostnego [4–6].

Rycina 4. *Paecilomikoza* po 2 miesiącach leczenia terbinafiną w dawce 250 mg/dobę oraz miejscowymi preparatami przeciwgrzybiczymi – gojenie się zmian
Figure 4. *Paecilomycosis* after treatment with terbinafine 250 mg daily and topical antifungal drugs – healing of the skin lesions

Rycina 3. Mikroskopowy wygląd kolonii *P. lilacinus* z mikrohodowli. Widoczne szkliste, poprzegradzane konidiofory grzyba z przytwierdzonymi parami konidii tworzącymi dłuższe łańcuchy
Figure 3. Microscopic feature of *P. lilacinus* microculture. Septate hyaline conidiophores carry conidia grouped in pairs forming long chains

Grzyby z rodzaju *Paecilomyces* (*P. lilacinus*, *P. marquandi* i *P. variotii*), oprócz zakażeń skóry, mogą wywoływać: owrzodzenie rogówki (zwykle u pacjentów noszących szkła kontaktowe lub po zabiegach okulistycznych), zapalenie zatok, otrzewnej i innych narządów [7–9]. Na drodze reakcji alergicznej mogą również powodować np. alergiczne zapalenie oskrzelików [10].

W przypadku zajęcia skóry opisywano zmiany na twarzy i kończynach oraz rzadziej na tułowiu. Wykwity miały charakter polimorficzny – od zmian rumieniowo-złuszczających, rumieniowo-grudkowych, podobnych do mięczaka zakaźnego przez grudkowo-pęcherzykowe z nekrozą do wykwitów przypominających niesztowice. Charakterystyczne było występowanie jednego typu zmian u każdego pacjenta [11]. Obraz kliniczny u przedstawianej choroby wymagał różnicowania m.in. z niesztowicą, wąglikiem, odmianą brodawkującą gruźlicy toczniowej, sporotrychozą i leiszmaniozą. W opisanych przypadkach, podobnie jak u prezentowanej pacjentki, podstawę rozpoznania stanowiły wyniki hodowli [3, 4], choć u części chorych uzyskano potwierdzenie rozpoznania w badaniu histopatologicznym [6].

W przypadku *Paecilomycosis* nie ma ustalonego standardu leczenia [12]. W piśmiennictwie istnieje niewielka liczba doniesień o skuteczności *in vitro* terbinafiny i niektórych pochodnych triazolowych (worikonazol, posakonazol) [13, 14]. Ze względu na dostępność leku w przedstawionym przypadku wybrano terbinafinę oraz zastosowano miejscową terapię przeciwgrzybiczą, w wyniku której uzyskano stopniową poprawę stanu skóry.

Podsumowując, należy podkreślić, że w opisanym przypadku rozpoznanie *paecilomikozy* było możliwe dzięki zastosowaniu techniki mikrohodowli z materiału uzyskanego wcześniej drogą posiewu na podłożu Sabourauda. Autorzy uważają, że w przypadkach wątpliwych powinna być to metoda weryfikacji wyników standardowych hodowli.

Piśmiennictwo

1. **Jabłońska S., Majewski S.:** Choroby skóry i choroby przenoszone drogą płciową. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 2005, 75-77.
2. **Groll A.H., Walsh T.J.:** Uncommon opportunistic fungi: new nosocomial threats. *Clin Microbiol Infect* 2001, 7 Suppl 2, 8-24.
3. **Baran E. (red.):** Mikologia – co nowego? Wydawnictwo Cornetis, Wrocław, 2008, 165-166.
4. **Braun-Falco O., Plewig G., Wolff H.H., Burgdorf W.H.C.:** Dermatologia. Wydawnictwo Czelej, Lublin, 2002, 336.
5. **Castro L.G., Salebian A., Sotto M.N.:** Hyalohyphomycosis by *Paecilomyces* in a renal transplant patient and a review of human *Paecilomyces* sp. infections. *J Med Vet Mycol* 1990, 28, 15-26.
6. **Takayashu S., Akagi M., Shimizu Y.:** Cutaneous mycosis caused by *Paecilomyces lilacinus*. *Arch Dermatol* 1977, 113, 1687-1690.
7. **Pettit T.H., Olson R.J., Foos R.Y., Martin W.J.:** Fungal endophthalmitis following intraocular lens implantation. A surgical epidemic. *Arch Ophthalmol* 1980, 98, 1025-1039.
8. **Gucalp R., Carlisle P., Gialanella P., Mitsudo S., McKittrick J., Dutcher J.:** *Paecilomyces* sinusitis in an immunocompromised adult patient: case report and review. *Clin Infect Dis* 1996, 23, 391-393.
9. **Rinaldi S., Fiscarelli E., Rizzoni G.:** *Paecilomyces variotii* peritonitis in an infant on automated peritoneal dialysis. *Pediatr Nephrol* 2000, 14, 365-366.
10. **Akhunova A.M., Shustova V.I.:** Paecilomycosis infection. *Probl Tuberk* 1989, 8, 38-42.
11. **Orth B., Frei R., Itin P.H., Rinaldi M.G., Speck B., Grattwohl A. i inni:** Outbreak of invasive mycoses caused by *Paecilomyces lilacinus* from a contaminated skin lotion. *Ann Intern Med* 1996, 125, 799-806.
12. **Vartivarian S.E., Anaissie E.J., Bodey G.P.:** Emerging fungal pathogens in immunocompromised patients: classification, diagnosis and management. *Clin Inf Dis* 1993, 17 (Suppl 2), S487-491.
13. **Espinel-Ingroff A.:** In vitro fungicidal activities of voriconazole, itraconazole and amphotericin against opportunistic moniliaceous and dermatiaceous fungi. *J Clin Microbiol* 2001, 39, 954-958.
14. **Venugopal P.V., Venugopal T.V.:** Antifungal activity of allylamine derivatives. *Indian J Med Res* 1994, 99, 71-73.

Otrzymano: 4 I 2010 r.

Zaakceptowano: 15 I 2010 r.